

fessionelle, men alligevel omfattende og kvalificerede skøn over Nyrup Rasmussens ministerrokade og Bente Juncker-sagen i begyndelsen af 1994, er at danske politikere i alt for høj grad ledes af interesser i genvalg og flere stemmer, og alt for lidt af omfattende rationalitet og det kvalificerede skøn. Det var det man burde undersøge.

Ole Togeby
Institut for Nordisk Sprog og Litteratur
Aarhus Universitet

Teija Tiilikainen og Ib Damgaard Petersen (eds.), *The Nordic Countries and the EC*, Copenhagen: Copenhagen Political Studies Press, 1993.

Bidragene til denne udmærkede bog stammer for flertallets vedkommende fra en konference om "de nordiske lande og den europæiske udvikling", som Dansk Selskab for Europaforskning afholdt i december 1992. Skønt begrænset af omfang favner bogen vidt. Den rummer rammesættende kapitler om teoretiske perspektiver på EU (Haaland Matlary); om anvendelsen af småstatsteori og tilpasningsteori på europæisk integration (Kelstrup) og om de sikkerhedspolitiske rammer for Nordens integration i EU (Sæter); landeanalyser af Norge, Sverige, Finland og Danmark samt et perspektiverende kapitel om mulige konsekvenser for Unionen af en udvidelse med de nordiske lande (Damgaard Petersen).

Sæter betoner med et citat af Etzioni de traditionelle begrænsninger for nordisk samarbejde: Hvert enkelt nordisk land var tættere integreret i ikke-nordiske sikkerhedssystemer end i det nordiske system, og hver gang man stod over for et gennembrud i de nordiske integrationsbestrebelsers (midten af 1950'erne; slutningen af 1960'erne), greb det større Europa forstyrrende ind med integrationsplaner, som havde en centrifugal effekt i den nordiske region. I det nye Europa er situationen, som Sæter påpeger, en anden. I et unipolært Europa centreret om EU er der ikke sikkerhedspolitiske begrænsninger, som tvinger de nordiske lande til at forfølge forskellige strategier vis-a-vis EU. Om dette betyder, at der er skabt basis for et nordisk samarbejde på sikkerhedspolitikens område er et spørgsmål, som Sæter ikke diskuterer, hvilket måske kan siges at følge logisk af hans forståelse af EU som kernen i .."a comprehensive all-European order of peace and cooperation" (s. 20-21). Kelstrup hælder i højere grad end Sæter til den i teoretisk forstand "realistiske" opfattelse, at den territoriale magt- og magtbalancepolitik fortsat spiller en rolle i europæisk politik, om end han omhyggeligt lægger afstand til en ren realistisk forståelse af europæisk integration. I sin tankevækkende artikel diskuterer han, hvorvidt småstatsteoriens og adaptationsteoriens indsigter lader sig overføre til studiet af småstaters integrationspolitik. Haaland Matlary giver i sit bidrag en nyttig oversigt over den nyeste teoretiske debat om europæisk integration. Artiklen

fessionelle, men alligevel omfattende og kvalificerede skøn over Nyrup Rasmussens ministerrokade og Bente Juncker-sagen i begyndelsen af 1994, er at danske politikere i alt for høj grad ledes af interesser i genvalg og flere stemmer, og alt for lidt af omfattende rationalitet og det kvalificerede skøn. Det var det man burde undersøge.

Ole Togeby
Institut for Nordisk Sprog og Litteratur
Aarhus Universitet

Teija Tiilikainen og Ib Damgaard Petersen (eds.), *The Nordic Countries and the EC*, Copenhagen: Copenhagen Political Studies Press, 1993.

Bidragene til denne udmærkede bog stammer for flertallets vedkommende fra en konference om "de nordiske lande og den europæiske udvikling", som Dansk Selskab for Europaforskning afholdt i december 1992. Skønt begrænset af omfang favner bogen vidt. Den rummer rammesættende kapitler om teoretiske perspektiver på EU (Haaland Matlary); om anvendelsen af småstatsteori og tilpasningsteori på europæisk integration (Kelstrup) og om de sikkerhedspolitiske rammer for Nordens integration i EU (Sæter); landeanalyser af Norge, Sverige, Finland og Danmark samt et perspektiverende kapitel om mulige konsekvenser for Unionen af en udvidelse med de nordiske lande (Damgaard Petersen).

Sæter betoner med et citat af Etzioni de traditionelle begrænsninger for nordisk samarbejde: Hvert enkelt nordisk land var tættere integreret i ikke-nordiske sikkerhedssystemer end i det nordiske system, og hver gang man stod over for et gennembrud i de nordiske integrationsbestrebelsers (midten af 1950'erne; slutningen af 1960'erne), greb det større Europa forstyrrende ind med integrationsplaner, som havde en centrifugal effekt i den nordiske region. I det nye Europa er situationen, som Sæter påpeger, en anden. I et unipolært Europa centreret om EU er der ikke sikkerhedspolitiske begrænsninger, som tvinger de nordiske lande til at forfølge forskellige strategier vis-a-vis EU. Om dette betyder, at der er skabt basis for et nordisk samarbejde på sikkerhedspolitikens område er et spørgsmål, som Sæter ikke diskuterer, hvilket måske kan siges at følge logisk af hans forståelse af EU som kernen i .."a comprehensive all-European order of peace and cooperation" (s. 20-21). Kelstrup hælder i højere grad end Sæter til den i teoretisk forstand "realistiske" opfattelse, at den territoriale magt- og magtbalancepolitik fortsat spiller en rolle i europæisk politik, om end han omhyggeligt lægger afstand til en ren realistisk forståelse af europæisk integration. I sin tankevækkende artikel diskuterer han, hvorvidt småstatsteoriens og adaptationsteoriens indsigter lader sig overføre til studiet af småstaters integrationspolitik. Haaland Matlary giver i sit bidrag en nyttig oversigt over den nyeste teoretiske debat om europæisk integration. Artiklen

munder ud i en efter anmelderens opfattelse velanbragt opfordring til at overveje et bredere nationalt interessedannelsesbegreb end det snævert økonomisk-instrumentelle; en opfordring, der i øvrigt kan læses som en fremsynet kritik af en ny artikel af Andrew Moravcsik fra Harvard University (*Journal of Common Market Studies*, December 1993) - skrevet endnu før artiklen udkom!

Landeanalyserne er hver for sig spændende og informative. Jerneck gør sig således interessante overvejelser over betydningen af "perceptual (time) lags" i forholdet mellem elite og vælgere. Nikolaj Petersens artikel rummer en fin og meget klagørende analyse af det komplekse spil om Danmarks forhold til Maastricht-Traktaten i den "strategiske trekant" mellem offentlig opinion, EF-regeringerne og det politiske establishment i Danmark. Man kunne dog have ønsket sig et supplerende eventuelt afsluttende kapitel, som forholdt sig komparativt til de nordiske landes EU-politik. Metodisk og teoretisk er landeanalyserne grebet forskelligt an. Det forhindrer ikke, at bestemte temaer går igen. Man får et klart indtryk af de store paralleller mellem Norge og Finland, hvad angår "by-land modsætningen" i EU-politikken. Bidragene om Sverige og Norge er begge optagede af den uformelle integrations betydning. I Norges tilfælde er betoningen af den uformelle integration dog også, hvis ikke jeg tager fejl, i nogen grad affødt af forfatterens meget pessimistiske bedømmelse af mulighederne for norsk tilslutning til EU.

Det mest slående fællestræk ved landeanalyserne vedrører dog ikke så meget, hvad de indeholder, som hvad de ikke indeholder. Ingen af kapitlerne beskæftiger sig med det nordiske perspektiv, hvilket umiddelbart kan forekomme overraskende, men formentlig er et meget godt udtryk for det nye center-periferi mønster i Europa, hvor periferiens opmærksomhed er orienteret mod centret, og der er begrænset indbyrdes kontakt mellem periferi-staterne.

Thomas Pedersen
Institut for Statskundskab

Erik Oddvar Eriksen, *Den offentlige dimensjon. Verdier og styring i offentlig sektor*, Tromsø/Bergen: Tano, 1993, 174 s.

Overalt i den vestlige verden er den offentlige sektors indretning til debat. Problemer og svagheder i sektorens traditionelle indretning diskuteres, alternative løsninger overvejes og prøves af. En del af disse løsninger præsenteres som ideer inspireret af og overført fra private virksomheder og markedet. Det er det ene udgangspunkt for Eriksens bog. Han sammenfatter disse tiltag som udtryk for en management-tankegang.

Habermas' teori om den kommunikative rationalitet er bogens andet udgangspunkt. Der redegøres for teorien. Det sker kort og prisværdigt klart. Der gøres specielt meget ud af dens rationalitetsbegreb og af forestillingen om den tvangsfrie kommunikation, hvor alle deltager på lige fod, og hvor kravet